

การละเล่น พื้นบ้าน

อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

คำนำ

การเล่นพื้นบ้าน เป็นศิลปะการเล่นและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เกิดจากผลงานมนุษย์ เชื่อมโยงผูกพัน เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดเป็นประเพณีของแต่ละท้องถิ่นที่เด่นชัด ร้อยเรียงจากความ เป็นอยู่ วิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น ผู้เขียนและทีมงานสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จึงได้จัดทำข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามการเล่นพื้นบ้าน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเก็บ รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เยาวชนและประชาชนได้รับรู้ถึง เรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบัน

ทั้งนี้ ผู้เขียน และคณะผู้จัดทำ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ หวังเป็น อย่างยิ่งว่าเอกสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจทั้งหลาย นำองค์ความรู้ไปเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และร่วมกันสืบสาน อนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านต่อไป

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
วัตถุประสงค์	๑
ขอบเขต	๑
เป้าหมาย	๑
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑
การละเล่นพื้นบ้าน	๒
- การเล่นผีนางควาย	๓
- การเล่นผีนางสุม	๕
- การเล่นผีสิงลม	๗
- การเล่นผีนางสาก	๗
- การเล่นผีนางตั้ง	๘
- เพลงกล่อมเด็ก	๙
แนวทางการนำไปปฏิบัติใช้	๑๘
ข้อเสนอแนะ	๑๙
บรรณานุกรม	๑๙
ภาคผนวก	๒๑

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม
เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน
อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการเสาะแสวงหา รวบรวม จัดเก็บองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์
๒. เพื่อจัดทำเป็นเล่มองค์ความรู้สำหรับเผยแพร่ให้แก่เยาวชนและผู้ที่มีความสนใจศึกษาเรียนรู้

ขอบเขต

รวบรวมข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรม เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยศึกษารูปแบบและขั้นตอนการละเล่นต่าง ๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่านี้ต่อไป

เป้าหมาย

จัดเก็บข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อการประยุกต์ใช้งานให้เป็นระบบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่เป็นระบบ
๒. ได้สืบสานและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้านของอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่สู่ชุมชนสาธารณะชน
๓. ได้องค์ความรู้สำหรับนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอน

การละเล่นพื้นบ้าน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

การละเล่นพื้นบ้าน ถือเป็นวัฒนธรรมประจำชาติในท้องถิ่น ทุกภาคของประเทศจะมีการละเล่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะภาค มีความแตกต่างกันแต่ละท้องถิ่น การละเล่นเกือบทุกชนิดมักจะมีองค์ประกอบด้วยกัน ๓ อย่าง คือ ดนตรี เพลงและการฟ้อนรำ การละเล่นหลายอย่างเล่นแพร่หลายกันอยู่ในทุกภาคซึ่งได้รับอิทธิพลจากส่วนกลางเมืองหลวงบ้าง แต่ในรายละเอียดของการละเล่นนั้นอาจผิดแผกแตกต่างกันไป เช่น ส่วนปลีกย่อยของลีลาการร่ายรำ สำเนียงของบทร้องนั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่เป็นเครื่องบังคับ ทำให้การแสดงอาจไม่เหมือนกัน แต่ในโครงสร้างหลักอันเป็นองค์ประกอบของการละเล่นจะแสดงลักษณะความเป็นพื้นบ้านพื้นเมืองที่ชาวบ้านในท้องถิ่นเล่นกันเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยที่ชาวบ้านจะร่วมกันคิดการละเล่นแบบต่างๆ ขึ้นมาให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ทั้งที่เป็นสภาพทางธรรมชาติการละเล่นพื้นบ้านเป็นการแสดงออกเพื่อการนันทนาการ ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานด้านจิตใจและร่างกายของมนุษย์ สังคมในสมัยก่อนเอื้อมากต่อการสืบทอดการละเล่นพื้นบ้าน ประกอบกับรูปแบบของความบันเทิงยังไม่ได้หลากหลายเหมือนกับปัจจุบันนี้ จึงทำให้การละเล่นพื้นบ้านปรากฏทั่วไป (ประชิด สุกุณาพัฒน์, ๒๕๔๘: ๑๕๔)

การละเล่นพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมเรื่องของการปลูกฝังให้เกิดขึ้นและสั่งสมสืบทอดกันมาเมื่อมีวัฒนธรรมของชนชาติอื่นเข้ามาปะปน คนไทยก็จะเลือกรับเฉพาะที่ตรงกับความเชื่อ ความเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย เมื่อรับมาแล้วก็ปรับปรุง ดัดแปลง กล่อมเกลากลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยนั้นย่อมขึ้นอยู่กับภาวะแวดล้อมที่ต่างกัน และความใกล้ชิดกับวัฒนธรรมอื่น จึงย่อมทำให้เกิดความผันแปรในวัฒนธรรมไปได้มาก จึงเกิดเป็นวัฒนธรรมย่อยขึ้นมา โดยเฉพาะประเทศไทยเราแบ่งเขตพื้นที่ตามลักษณะภูมิประเทศ เป็น ๖ เขต ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคตะวันตก จึงให้เกิดวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มชนซึ่งดำรงอยู่ในแต่ละเขตมีความแตกต่างกันไปบ้าง เช่น คนไทยในภาคเหนือกับคนไทยในภาคใต้ ก็ย่อมแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นทางด้านภาษาขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ความต่างต่างนี้ก็ไม่ได้ห่างออกไปจากวัฒนธรรมไทยโดยรวมอย่างสิ้นเชิง เรื่องวัฒนธรรมนั้นไม่มีสูงต่ำ ดีหรือเลว ถ้าสมัยหรือทันสมัยในปัจจุบัน (นิตยา บุญสิงห์, ๒๕๕๔: ๑๑-๑๒)

การละเล่นพื้นบ้านถือว่าเป็นศิลปะการละเล่นและวัฒนธรรมท้องถิ่นคือผลงานของมนุษย์ เช่นเดียวกัน มีความผูกพัน เกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจนก่อให้เกิดประเพณี และการละเล่นในรูปแบบศิลปะ ในแต่ละท้องถิ่นมากมายล้วนบ่งบอกชัดเจนถึงความเป็นวัฒนธรรมไทย คือ ความเป็นอยู่ของคนไทย เป็นสังคมอยู่ในฐานะกลุ่มร่วมชาติ มีสื่อสร้างความหมายร่วมกันใช้ชีวิตประกอบกิจกรรม และสร้างสรรค์ด้วยลักษณะไทยมั่งคั่ง การละเล่นพื้นบ้านของวิถีชีวิตในท้องถิ่นเกือบทุกภาค จะผูกพันกับการทำงานในท้องไร่ท้องนา มีเพลงและการละเล่นเป็นเครื่องบันเทิงใจและใช้ประกอบในกิจกรรมต่างๆ คือ ในการทำงาน ในงานประเพณีเทศกาล และในพิธีกรรม ซึ่งในแต่ละภาคจะมีการละเล่นแตกต่างกันไป ส่วนใหญ่จะมีความมุ่งหมายเพื่อความสนุกสนานเพื่อพักผ่อนในยามว่าง จะยึดมั่นอยู่ในความเชื่อ ในทางสำคัญ การละเล่นจะเริ่มต้นด้วยพ่อเพลง แม่เพลง ร้อง

นำด้วยบทกลอน ในท้องถิ่นมีลูกคู่รับสับเปลี่ยนกันไป เช่น การเล่นเพลงพวงมาลัย เพลงเรือ เพลงฉ่อย เป็นต้น การละเล่น หรือการเล่นและศิลปวัฒนธรรมของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์นั้นเป็นกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจในสังคม หลังจากที่แต่ละคนได้ตราครุฑทำงานแล้ว เมื่อกล่าวถึงการละเล่นย่อมมีความหมายครอบคลุมไปถึงการร้องรำ การแสดง และกิจกรรมการเล่นสนุกสนาน ตลอดจนการกีฬาของคนในสังคม เพราะทั้งการร้อง การแสดง การกีฬาและการละเล่นต่างๆ ล้วนก่อให้เกิดความสนุกสนานรื่นเริงแก่มนุษย์ทั้งสิ้น (ประจวบ เอี่ยมผู้ช่วย, ๒๕๔๒: ๑๕, ๒๙๑)

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำป่าสักเป็นแนวยาว ซึ่งถือว่าแม่น้ำสายนี้ เป็นหัวใจหลักที่หล่อเลี้ยงชาวจังหวัดเพชรบูรณ์มาเนิ่นนาน ประชาชนจึงอยู่กันอย่างอุดมสมบูรณ์ จึงเกิดการละเล่นต่างๆ ตามลักษณะภูมิภานาที่อาศัยของแต่ละท้องถิ่น ยกตัวอย่างการเล่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ เช่น อำเภอศรีเทพ มีการละเล่นนางสุมนางควาย อำเภอวิเชียรบุรี มีการละเล่นรำโจ่ง อำเภอเมือง มีการละเล่นนางเชือก อำเภอหล่มสัก มีการละเล่นแมงตบเต่า และอำเภอเขาค้อ มีการละเล่นลูกช่วง การละเล่นตีลูกข่าง เป็นต้น (สมพร แ่งพิพัฒน์, ๒๕๔๓: ๑๑-๑๓)

อำเภอศรีเทพ ตำบลศรีเทพ บ้านนาตะกรุด ยังมีการละเล่นพื้นบ้านที่เห็นได้ชัดเจนคือ การละเล่นนางสุมและการละเล่นนางควาย การละเล่นนางควายนั้น มักเล่นในเทศกาลสงกรานต์นิยมเล่นเฉพาะในเวลา กลางคืนเท่านั้น และต้องเล่นให้ครบทั้ง ๓ คืน ผู้ที่เล่นการละเล่นนางควายต้องใช้ผู้หญิงในการเล่นเท่านั้น การละเล่นนางควายมีจุดประสงค์คือ เมื่อผีนางควายมาเข้าร่วประทับทรง ก็จะถามถึงเหตุการณ์บ้านเมืองว่าปีนี้ชาวบ้านจะทำได้หรือไม่ หรือจะเกิดเหตุเภทภัยร้ายด้อย่างไร เป็นต้น (ปฐศรี กลิ่นเทศ, ม.ป.ป: ๔๕-๔๗)

การละเล่นนางควาย ถือว่าเป็นวัฒนธรรมทางความเชื่อของแต่ละบุคคล และยังเป็นการเล่นที่น่าสนใจ สนุกสนาน และยังทำให้คนในหมู่บ้านนั้นๆ มาพบปะกันทำกิจกรรมร่วมกันแต่ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยียุคปัจจุบัน ทำให้การละเล่นพื้นบ้านต่างๆ เริ่มสูญหาย รวมถึงการละเล่นนางควายด้วย

การเล่นผีนางควาย

วิธีการเล่นผีนางควาย

สถานที่เล่น

ลานกว้าง

เวลาที่เล่น

กลางคืน หรือเทศกาลสงกรานต์เท่านั้น

อุปกรณ์การเล่น

๑. หัวกะโหลกควาย ๒ หัว
๒. ไม้หลักทำเสา ๒ ต้น
๓. ไม้พาดระหว่างเสา ๒ ต้น ๑ อัน
๔. โซ่สำหรับผูกหัวกะโหลกควายโยง
๕. เครื่องเช้น (หมาก พลุ บุหรี่ ๒ ชุด)
๖. เทียน ๔ เล่ม
๗. ชันใส่น้ำไวรดหัวกะโหลก
๘. โทนสำหรับตี
๙. เสียงโห่จากผู้ชม

ผู้เล่น

นิยมใช้เล่นในหมู่ผู้หญิง

วิธีเล่น

๑. จัดสถานที่โดยฝังหลักหรือเสา ๒ ต้น ห่างกันประมาณ ๙ - ๑๐ เมตร ใช้ไม้พาดเสา ๒ ต้น มัดเชือกให้แน่น
๒. ใช้โซ่มัดหัวกะโหลกควายสูงพอ จับถึงศรีษะจากพื้นดินประมาณ ๑.๕ เมตร ควรมัดหรือโยงหัวกะโหลกควายให้วิ่งชนกันพอถึงกันได้
๓. เตรียมเครื่องเช้นไว้บนหัวกะโหลกควายหัวละ ๑ ชุด คนชมล้อมวง
๔. คนขีดจุดเทียนที่หัวกะโหลกควาย ซึ่งมีคนถือหัวกะโหลก ควายข้างละคน
๕. คนตีโทนจะเริ่มตีโทน คนขีดจะร้องเพลงขีดและเพลงเชิญไปเรื่อยๆ ผู้ชมจะช่วยกันส่งเสียงโห่จากนั้นหัวกะโหลกควายก็จะสั่นและจะมาหาผู้ถือกระโดดวิ่งชนกันบ้างเต้นบ้าง บางครั้งจะมีผีมาเข้าคนที่จับหัวกะโหลกควาย และจะพากันเล่นสนุกสนาน เมื่อได้เวลาพอสมควรก็จะเลิกเล่น
๖. การเล่นผีนางควายนี้อาจต้องเล่นให้ครบ ๓ คืน จึงจะได้ เมื่อถึงคืนสุดท้ายจะทำน้ำมนต์มารดหัวกะโหลกควายและให้ผู้เล่น เอน้ำมนต์ล้างหน้า

เพลงที่ใช้ในการเล่นนางควาย

อันดับแรก ต้องร้องบทเช่นก่อนดังนี้

บทนำ	เช่นเอ๋ยเช่นเหล่า	เช่นเจ้าใบตองตัด
	ผีตายในวัดหลวงเอ๋ย	ลูกน้อยเจ้าตาตำ
	วันนี้ยังค่ำ	ตาตำของแม่นา
ลูกคู่รับ	ผีตายในวัดหลวงเอ๋ย	ลูกน้อยเจ้าตาตำ
	ผีอะไรเคยเล่น	เคยมาเดินเคยมารำ
	ตาตำของแม่นา.....	

อันอัปสอง ร้องบทเชิด (นางควาย)

นางควายเอ๋ย	นางควายหางดอก
กระรอกเป็นกวาง	กวางเป็นเขา
มะนาวแบบซบ	ปืบซบป็นช้าง
จับหางยักคิ้ว	ตบหัวควายลื้อ
ตบมือเสาโยก	น้ำท่วมโคกฝนตกชะเอว
ฟงลั่นฉันทพล	ข้าหลวงเดือนเก้า
ทูนหัวเจ้าทูนหัวนางควาย	
(แล้วเทน้ำรดหัวกะโหลกควาย)	

อันดับสาม ร้องบทเชิญ

บทนำ เชิญเอ๋ยเชิญลง	เชิญพระองค์เจ้าเนรมิต
ลูกคู่ร้องรับ องค์ไหนศักดิ์สิทธิ์	เนรมิตลงมา
มาเข้าน้องข้า	เจ้าคนทรงเอ๋ย
คนเอ๋ยคนทรง	รูปร่างบรรจง
ที่เขาแต่งไว้เนี่ย	ไม่ใช่ไม่เคยไม่เคยเมื่อไร
มาแล้วอย่าแฉะอย่าเวียน	อย่าให้เปลืองเทียน
อย่าให้เปลืองใต้	มาแล้วอย่างหนีน้องไป
ใครจะรู้ว่าเจ้า	จะเสด็จลงมานี้เอ๋ย

การเล่นผีนางสุม

วิธีการเล่นผีนางสุม

สถานที่เล่น

ลานกว้าง หรือที่บ้านใครก็ได้

เวลาที่เล่น

กลางคืน หรือเทศกาลสงกรานต์

อุปกรณ์การเล่น

๑. สุ่ม เครื่องมือจับปลา
๒. เครื่องเช่นไห้ว คือ หมากพลู ๔ คำ ดอกไม้ธูปเทียน ๒ ชุด ชันน้ำ ๑ ชัน แป้งหอม ผ้ามุกสุม
๓. โทณ ผ้ามุกเวย โทณ ฆ้อง เสียงโห่ร้องจากผู้ชม

ผู้เล่น

ผู้หญิงล้วน

วิธีการเล่น

๑. ผู้ผูกส้อมใช้พันหัวส้อม ใช้ไม้เล็กๆ ขัดส้อมไว้จุดเทียนไว้ที่หัวส้อม ๑ เล่ม หมากร ๔ คำ วางไว้บนส้อม
๒. ใช้คนจับส้อมนั่งหันหน้าเข้าหากัน ส้อมอยู่กลางจับส้อมไว้
๓. ใช้คนร้องเพลงเชยวิญญูณ ตามบทเช่นบทเชย
๔. ผู้ชมต้องตีโทน และช่วยกันโห่ร้องเสียงดังๆ
๕. เมื่อวิญญูณมาเข้าร่างทรงก็จะชวนเล่นรำโทนบ้างเล่นอะไรที่สนุกสนาน
๖. พอเลิกเล่นก็จะใช้น้ำมนต์รดส้อมและคนที่เล่นการนางส้อม

เพลงที่ใช้ในการละเล่นผีนางส้อม

อันดับแรก ต้องร้องบทเช่นก่อนดังนี้

บทนำ เช่นเอยเช่นเหล่า	เช่นเจ้าใบตองตัด
ผีตายในวัดหลวงเอย	ลูกน้อยเจ้าตาดำ
วันนี้ยังค่ำ	ตาดำของแม่นา
ลูกคู่รับ ผีตายในวัดหลวงเอย	ลูกน้อยเจ้าตาดำ
ผีอะไรเคยเล่น	เคยมาเดินเคยมารำ
ตาดำของแม่นา.....	

อันดับสอง ร้องบทเชิด

นางส้อมเอยแรกเริ่มเดิมที	นางหวัรีไปตัดไม้ไผ่ป่า
ให้ข้าไปตัดไม้มา	หวังว่าจะทำได้
เอามาผ่าเป็นซีก	เหลาแล้วเหลาอีก
เอาไม้ซีกมาลนไฟ	ทำสร้อยมาลัย
ให้สาวเอย.....แม่นา.....	

อันดับสาม ร้องบทเชย

บทนำ เชยเอยเชยลง	เชยพระองค์เจ้าเนรมิต
ลูกคู่ร้องรับ องค์ไหนศักดิ์สิทธิ์	เนรมิตลงมา
มาเข้าน้องข้า	เจ้าคนทรงเอย
คนเอยคนทรง	รูปร่างบรรจง
ที่เขาแต่งไว้เนย	ไม่ใช่ไม่เคยไม่เคยเมื่อไร
มาแล้วอย่าแวงอย่าเวียน	อย่าให้เปลืองเทียน
อย่าให้เปลืองไฟ	มาแล้วอย่าหนี้องไป
ใครจะรู้ว่าเจ้า	จะเสด็จลงมานี้เอย

การเล่นผีสิงลม

วิธีการเล่นผีสิงลม

สถานที่เล่น

ลานกว้าง บ้านใครก็ได้

เวลาที่เล่น

กลางคืน หรือเทศกาลสงกรานต์

อุปกรณ์การเล่น

๑. ไม่ทำราวสำหรับให้สิงขึ้นได้
๒. เครื่องเซ่นไหว้ คือ หมากพลู ๔ คำ ดอกไม้รูปเทียน ๒ ชูต ชันน้ำ ๑ ชัน แป้งหอม
๓. โทน ผ้าผูกเอว โทน ฆ้อง เสียงโห่ร้องจากผู้ชม
๓. ต้นกล้วย

ผู้เล่น

ชายล้วน

วิธีการเล่น

๑. เตรียมเครื่องเซ่นผีมาเชิญ
๒. นำผ้าผูกเอวผู้ที่จะเป็นร่างทรงเป็นลิง เพื่อกันเวลาผีสิงลมเข้าจะได้ไม่เตลิดเข้าป่า หรือไปไกลๆ
๓. พวกที่เหลืคอยช่วยกันโห่ขณะที่คนร้องเพลงเชิญผีสิงลมมาเข้าร่างทรง
๔. เมื่อสิงลมเข้าร่างทรงแล้วก็จะให้ปีนต้นกล้วยบ้าง ให้กินกล้วยบ้างหรือให้ทำอะไรก็ได้สิงลมทำได้

หมด

๕. เมื่อเล่นสนุกพอสมควรก็จะเชิญผีออก โดยทำน้ำมันต์มารผีจะออก

การเล่นผีนางสาก

วิธีการเล่นผีนางสาก

สถานที่เล่น

ลานบ้าน

เวลาที่เล่น

กลางคืน เทศกาลสงกรานต์

อุปกรณ์การเล่น

๑. สากตำข้าวจำนวน ๒ อัน
๒. เครื่องเซ่นไหว้ คือ หมากพลู ๔ คำ ดอกไม้รูปเทียน ๒ ชูต ชันน้ำ ๑ ชัน แป้งหอม
๓. โทน ผ้าผูกเอว โทน ฆ้อง เสียงโห่ร้องจากผู้ชม

ผู้เล่น

ส่วนมากเป็นหญิง

วิธีการเล่น

๑. นำสากมาวางสองอัน คนสองคน
๒. จุดเทียนวางกึ่งกลางสากทั้งสองอัน
๓. ให้คนจับปลายทั้งสองข้างไว้
๔. ร้องเพลงเชิญผีเข้าร่างทรง
๕. เมื่อผีเข้าแล้วจะจับสากมาด่ากันพื้นเหมือนด่าข้าว
๖. ถ้าใครอยากลองจับก็เปลี่ยนกันจับสากด่าข้าว
๗. ถ้าผีเข้าร่างทรงก็จะถามว่าเป็นใครเข้ามาผีที่เข้ามาจะบอกชื่อ หรืออาจจะบอกเหตุการณ์ดีหรือ

ร้ายในวันข้างหน้าได้

๘. เมื่อเวลาสมควรก็จะใช้น้ำมันตรดสาก รดคน

การเล่นผีนางตั้ง

วิธีการเล่นผีนางตั้ง

สถานที่เล่น

ลานบ้าน

เวลาที่เล่น

กลางคืน ช่วงตรุษสงกรานต์

อุปกรณ์การเล่น

๑. กระจดั่ง ๑ ใบ
๒. ผ้าปิดตา ๑ ผืน
๓. เครื่องเซ่นไหว้ คือ หมากพลู ๔ คำ ดอกไม้ธูปเทียน ๒ ชุด ชันน้ำ ๑ ชัน แป้งหอม

ผู้เล่น

ผู้หญิงที่คู่กันได้

วิธีการเล่น

๑. ผู้หญิง ๒ คนจับกระจดั่งหันเข้าหากัน
๒. จุดเทียนที่ขอบกระจดั่งเรียกวิญญาณให้มาเข้า (ผู้เล่นต้องนั่ง)
๓. เมื่อวิญญาณเข้าแล้วจะจับออกให้รำมีคนเชียร์

สำหรับเพลงที่ใช้ร้องในพิธีแห่งนั้น ต้องร้องอัญเชิญเทวดาก่อนจึงจะเข้าเนื่อร้องได้สำหรับตัวอย่างของเพลงนางดังมีดังต่อไปนี้

เชิญเอ๋ยเชิญลง	เชิญพระองค์เทวดา
องค์ไรศักดิ์สิทธิ์	ให้เนรมิตลงมา
เข้าตัวน้องข้า	เจ้าคนทรงเอยฯ
นางดังเอย	เข้าป่าระหง
เข้าดั่งไม้หมาก	เข้าสากไม้แดง
ข้าวแดงแมงเม่า	กระดังฝัดข้าว
พ้อๆ พายๆ	ทำดิน ทำราย
มาให้ดำเต้า	ขอเชิญพระเจ้า มาเข้านางดังเอยฯ
ลงมาแล้วเว้ย	ลงมาแล้ววา
ลงมาไม่ได้	ไต่ด้ายลงมา
ลงมาไม่รอด	กอดไม้ลงมา
ลงมากินปลา	ไอ้เซ่พันดำ
ลงมาเล่นน้ำ	พ้อเอ๋ยเชิญลงมา
ขอเชิญเทวดา	องค์ไหนศักดิ์สิทธิ์
ให้เนรมิตลงมา	เข้าตัวน้องข้า พระยาดังเอยฯ

ที่มา : การละเล่นนางควาย : กรณีศึกษาหมู่บ้านนาตะกรุด ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

เพลงกล่อมเด็ก

ดนตรีเป็นสิ่งที่ธรรมชาติให้มาพร้อมๆ กับชีวิตมนุษย์โดยที่มนุษย์เองไม่รู้ตัวดนตรีมีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ตั้งแต่มนุษย์เราเกิดจนกระทั่งตายมนุษย์ได้นำเอาดนตรีดัดแปลงและนำมาแก้ไขให้เกิดความประณีตงดงาม ไพเราะ เมื่อฟังดนตรีแล้วทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ดนตรีเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์อย่างหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์มีความสุข ช่วยผ่อนคลายความเครียด ดนตรีเป็นเครื่องกล่อมเกลาคจิตใจของมนุษย์ ให้มีความเบิกบานบรรเทาให้เกิดความสงบนั้นก็ถือเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เราได้ทราบว่ามีมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดก็สามารถรับรู้รสชาติของดนตรีได้โดยใช้เสียงเป็นสื่อได้เหมือนกันอาจเกิดขึ้นจากวิถีชีวิตวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อในแต่ละท้องถิ่น เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก เพลงที่เกี่ยวข้องในงานพิธีต่างๆ เป็นต้น

เพลงและการละเล่นพื้นบ้าน เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสนุกสนานให้ความเพลิดเพลินทั้งผู้เล่นและผู้ชม เพลงพื้นบ้านไม่มีเนื้อร้องตายตัว เนื้อร้องอาจขยายหรือตัดทอนลงได้ การใช้ถ้อยคำสำนวนเปรียบเทียบกับง่าย ๆ เสริมในคำร้อง และไม่มีการจดบันทึกท่วงทำนองไว้จึงทำให้เพลงพื้นบ้านมีลีลาแตกแยกไปได้หลายทาง และการละเล่นพื้นบ้านเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมชาวบ้านซึ่งส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตในแบบสังคมเกษตรกรรม โดยมี

การสืบทอดต่อกันมาในแต่ละท้องถิ่นทั่วภูมิภาคของประเทศไทย แต่ความนิยมเล่นแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกันออกไป เพลงและการละเล่นบางอย่างยังนิยมเล่นกันอยู่ตามท้องถิ่น เพลงพื้นบ้านจำแนกออกได้ ๓ ประเภท คือ เพลงกล่อมเด็ก เพลงปฎิพากย์ และเพลงที่ใช้ในพิธีกรรม (อมรา กล้าเจริญ, ๒๕๕๓: ๑)

เพลงกล่อมเด็กในแต่ละภูมิภาคไม่ปรากฏหลักฐานผู้แต่ง มีเพียงข้อสันนิษฐาน(สุมามาลย์ เรื่องเดช ,๒๕๕๓: ๑) อ้างใน (อมรา กล้าเจริญ) เพลงกล่อมเด็กเป็นเพลงพื้นบ้านที่แสดงให้เห็นถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูกและถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ค่านิยมสังคมพื้นบ้าน ประเพณีและวัฒนธรรมส่วนมากเพลงกล่อมเด็กสืบทอดกันต่อมาด้วยวิธีการจดจำจากรุ่นสู่รุ่นโดยไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในภาษาศาสตร์ถือว่า เพลงกล่อมเด็กเป็นวรรณกรรมปากเปล่า หรือ วรรณกรรมล่องลอย เพราะบทเพลงเหล่านี้ยังล่องลอยอยู่ทั่วไปไม่สามารถเก็บรวบรวมได้ทั้งหมด เพลงกล่อมเด็กที่เห็นอยู่ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยมีเนื้อร้องและทำนองที่เรียบง่ายบ่งบอกถึงธรรมชาติและวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น เพลงกล่อมเด็กมีความแตกต่างกันบ้างก็เพียงสำเนียงและภาษาถิ่นมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น เพลงแห่กล่อมพระเจ้าลูกเธอหรือพระเจ้าลูกยาเธอ เรียกว่า เพลงแห่กล่อมพระบรรทม ทางภาคใต้เรียกว่า เพลงร้องเรือ หรือเพลงขาน้อง ภาคเหนือ เรียกว่า เพลงอื้อ หรือเพลงอื้อลูก ภาคกลาง เรียกว่า เพลงกล่อมเด็ก ภาคอีสาน เรียกว่า เพลงนอนสาเด้อ เป็นต้น (อมรา กล้าเจริญ, ๒๕๕๓: ๔๗-๔๘)

จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นจังหวัดในกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลางตอนบน ที่มีประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรแก่การสืบทอดและอนุรักษ์รวมไปถึงบทเพลงพื้นบ้านต่างๆ ในแต่ละท้องถิ่นของชาวบ้านในจังหวัดเพชรบูรณ์ เช่น เพลง โลมนางเชือก เพลงฉ่อยบ้านสะเดียง เพลงรำโจ่ง เพลงรำโพนวิเชียรบุรี และเพลงกล่อมเด็กของบ้านนาตะกุด เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เพลงกล่อมเด็กของหมู่บ้านนาตะกุดดั้งเดิมมีผู้สืบทอดน้อยลง เพลงกล่อมเด็กเป็นเครื่องมือในการเลี้ยงดูบุตรซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูก บางครั้งมีเนื้อหาเพื่อขู่หรือปลอบ ในปัจจุบันเพลงกล่อมเด็กของหมู่บ้านนาตะกุดมีผู้นำมาใช้เฉพาะกลุ่มส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุประมาณ ๖๐ ปีขึ้นไป ดังนั้นผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ๖๐ ปีจะไม่นิยมนำเพลงกล่อมเด็กมาร้องกล่อมลูกเนื่องจากปัจจัยภายนอก เช่น พ่อแม่ไม่มีเวลาเลี้ยงดูบุตรเพราะต้องทำงาน เยาวชนรุ่นใหม่จึงไม่คุ้นเคยกับเนื้อร้องของเพลงกล่อมเด็กแบบดั้งเดิมตลอดจนความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและสารสนเทศจึงทำให้เพลงกล่อมเด็กมีผู้รู้จักน้อยลง

เพลงกล่อมเด็กของหมู่บ้านนาตะกุด ตำบลศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ สืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ปี ประมาณปี พ.ศ.๒๕๓๕ ครูปรุงศรี กลิ่นเทศ ได้เริ่มเก็บรวบรวมบทเพลงกล่อมเด็ก โดยวิธีการจดจำพร้อมกับจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร บทเพลงกล่อมเด็กของบ้านนาตะกุดจะขึ้นต้นด้วยคำว่า “เอ...เอ...” มีเนื้อร้องสั้นๆ ไม่ยาว เมื่อร้องจบเพลงหนึ่งก็จะร้องอีกเพลงหนึ่งต่อขึ้นมา มีทำนองที่เย็นๆ ที่ทั้งเพลงขู่ เพลงปลอบ เพลงกล่อม แต่เพลงขู่จะมีเนื้อหาที่ดุ ส่วนเพลงกล่อมและเพลงปลอบจะมีเนื้อหาที่คล้ายๆ กัน ความหมายของเนื้อเพลงมันจะบอกอยู่ในตัวของมันบางบทเพลงอาจจะเปรียบชื่อลูกเป็นอะไรที่น่ารักๆ เมื่อเด็กได้ฟังเด็กจะได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนานบางเพลงเป็นเหมือนการสอนเด็ก

ไปในตัวเมื่อเด็กได้ฟังเด็กจะจำเสียง จำสำเนียงของแม่เด็กจะมีความรู้สึกว่แม่ไม่ทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง ทุกครั้งที่แม่ร้องเพลงกล่อมเด็กแม่จะใช้ชั้นชุดเพื่อประกอบจังหวะในการร้อง หรือถ้าเด็กร้องไห้แม่จะเคาะชั้นเพื่อเป็นการขู่ให้เด็กกลัวเด็กจะไม่ร้องไห้โยเยเด็กจะนอนหลับง่ายขึ้น แม่ก็จะมีเวลาในการทำงานบ้านต่างๆ ปัจจุบันยังมีบทเพลงกล่อมเด็กของชาวบ้านนาตะกวดที่ถูกจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและมีการอนุรักษ์ โดยครูปรงศรี กลิ่นเทศ ไว้จำนวน ๔๐ เพลง ซึ่งท่านเป็นผู้สืบสานและถ่ายทอดให้แก่เยาวชนผู้ที่สนใจในบทเพลงกล่อมเด็กของหมู่บ้านนาตะกวดเพื่อเป็นการรักษาและอนุรักษ์ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษให้คงอยู่สืบไป

บทเพลงกล่อมเด็ก

๑. เพลงนกเอี้ยง

นายจ่าง อินทร์จงใจ ผู้ร้อง

นกเอี้ยงเอ๋ย	มาเลี้ยงควายเฒ่า
ควายกินข้าว	นกเอี้ยงตีนบุง
นางทองสุข	หุงข้าวจันทัน
นางทองจัน	หุงข้าวสวดมนต์
นกคันชนห้าม	ห้ามผีไปผัง
นกกระยาง	ร้องไห้โฮ....แฮ

๒. เพลงนกกระจิบ

นางจิ้น ตะกุดงาม ผู้ร้อง

นกกระจิบกระจาบเอ๋ย	คาบข้าวไปสองรวง
บอกกับแม่เข้าไว้	จะเอาไปใส่นารวง
นกน้อยพุ่มพวงของแม่จะนอน	

๓. เพลงนกกาเหว่า

นางจันท์ ตะกุดคง ผู้ร้อง

กาเหว่าเอ๋ย ตัวหนึ่งเล่า ไซ้ให้แม่กาพัก แม่กาก็หลงรัก(เอ๋ย)มานี้กว่าลูก(เอ๋ย)อยู่ในอุทรคาบข้าว(เอ๋ย)มาเผื่อ จึงคาบเอาเหยื่อมาป้อน ปีกห่างหน้อยยังอ่อน(เอ๋ย) กำลังจะสอนจะบินพาลูกหากิน(เอ๋ย)หนอตามกระถิน(เอ๋ย)กระทุ่มคา ดินเหยียบสาหร่าย(เอ๋ย)ปากก็ไซ้รู้เที่ยวหาปลา กินกุ้ง หนอกินกางเอ๋ย เทียวกินหอยสังข์และแมงดา กินแล้วหนอกกลับมา(เอ๋ย) มาจับต้นหว้า(เอ๋ย)ในภูธร ยังมีนายพรานหัวเกล้าแล่น กระจองงองยกปิ่นหน่อขึ้นสอง(เอ๋ย) หมายจะจองยิงแม่กา ยิ่งถูกหนอทรวงอก แม่กาตากหนอลงมา ตัวหนึ่งหนอจะตัม (เอ๋ย)ตัวหนึ่งจะยำ สงสารนกกาเดาเอ๋ย มันเป็นเวรกรรมของแม่กา

๔. เพลงนกกาเหว่า (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

นกกาเหว่าเอ๋ย ตัวหนึ่งเล่า ไซ้ให้แม่กาฟัก แม่กาหลงรักเอ๋ย...มานี้กว่าลูก...เอ๋ย...อยู่ในอุทร คาบ
เข้ามาเพื่อเอ๋ย...จึงคาบเอาเหยื่อมาป้อน ปีกห่างหนอยังอ่อนเอ๋ย...กำลังจะสอนจะบินพาลูกหากิน...เอ๋ย...
หนอตามกระถิน ...เอ๋ย...กระทุ่มคา ดินเหยียบสาหร่าย(เอ๋ย ปากก็ไซ้รู้เที่ยวหาปลา กินกึ่งหนอกินกึ่ง...เอ๋ย...
เที่ยวกินหอยสังข์และแมงดา กินแล้วหนอกกลับมา...เอ๋ย...มาจับต้นหว้า...เอ๋ย...ในภูธร ยังมีนายพรานหัวเกล้า
กระจงงองยกปืนหนอขึ้นส่อง(เอ๋ย) หมายจะจงยิงแม่กา ยิ่งถูกหนอทรวงอก แม่กาดกหนอลงมา ตัวหนึ่ง
หนอจะตัม...เอ ตัวหนึ่ง นองจะยำ สงสารนกกาดำ...เอ๋ย...มันเป็นเวรกรรมของแม่กา

๕. เพลงนกเขาเอ๋ย

นายวัง กลิ่นเทศ ผู้ร้อง

เอ๋ย เอื้อ เอ เอละฉ่า นอนเสียเถิดลูกเอ๋ย หลับเสียเถิด นกเองนกเขาขันกรู ขึ้นอยู่บนยอดไม้ ลูกนอน
หลับเสียเถิด หลับเสียนาน แม่จะไกวจะไกว แล้วลูกหลับตา

๖. เพลงนกเขา

นางจิ้น ตะกรุดงาม ผู้ร้อง

นกเขาปล่อยเอ๋ย	เย็นลงซักหน่อยจะมารัง
มาแล้วก็ขันดั่งดัง	หนอแม่จะฟังเสียงเล่น
เสียงเย็นของแม่จะนอน	เออ.....

๗. เพลงนกเขา

นางไสว ตะกรุดอ่อน ผู้ร้อง

นกเขาเอ๋ย	คำลงซักน้อยจะมารัง
สงสารตัวนัก	พ่อนกเขาค้างเอ๋ย
ร่อยซังของแม่จะนอน	

๘. เพลงนกเขา

นางพร้อม สัมผัส ผู้ร้อง

โอ.....นอนเสียเถิด	แม่จะกล่อม
นวลละม่อม	แม่จะไกว
นอนเสียเถิดอย่าร้องไห้	สายใยของแม่จะนอน
เอ...เอ...นกเขาปล่อยของแม่เอ๋ย	
คำลงซักน้อยจะมารัง	แม่สงสารนักแท้
แม่นกเขาซัง	แม่ร่อยซังของแม่จะนอน

๙. เพลงนกเขา (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

เอ้...เอ้...นอนเสียเถิด...แม่จะกล่อม...เอ๋ย...เอ๋ย...

นวลละม่อมแม่จะไกว...เอ๋ย...นอนสาอย่าร้องไห้.....เอ๋ย....เอ๋ย

สายสุใจ ของแม่จะนอน.....เอ.....เอ้

๑๐. เพลงนกเขา (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

เอ...เอ้....นกเขาเอ๋ยขันแต่เช้าจนเย็น ขันไปเถิดแม่จะฟังเสียงเล่น นื้อเย็นของแม่จะนอน

๑๑. เพลงแมวขาว

นางจิ้น ตะกุดแก้ว ผู้ร้อง

แมวขาวเอ๋ย ไตราวลงมา (อือ.....อือ) หลับเสียเถิดแม่จะกล่อมเอ๋ย

นวลละม่อน (เอ๋ย) แม่จะไกว นอนเสียอย่าร้องไห้ (เอ๋ย) สายสุใจของแม่จะนอน (อือ....อือ)

๑๒. เพลงแมวขาว

นางพร้อม สังกษ์ ผู้ร้อง

เอ.....เอ แมวขาวเอ๋ย ไตราวมากินกล้วย กินหมดสองหวี เอาไว้ให้พี่สองหน่วย ไว้ให้ไอ้เณรกินกล้วย
กินแต่แมวขาวเอ๋ย

๑๓. เพลงแมวขาว

นางไสว ตะกุดอ่อน ผู้ร้อง

เอ.....เอ้ แมวขาวเอง หางยาวเป็นวา

นางนอนไม่หลับกินดับเถิดหนา

๑๔. เพลงแมวขาว

บุญรอด ทองรูปพรรณ ผู้ร้อง

เอ.....เอ้ แมวขาวเอง หางยาวเป็นวา ไอ้เณรไม่หลับมากินดับเถิดหนา

๑๕. เพลงแมวขาว (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

อือ....อือ....อือ....แมวขาวเอ๋ย ไตราวมากินกล้วย

กินหมดสองหวี เอาไว้ให้พี่สองหน่วย ไว้ให้ไอ้เณรกินกล้วย

กินกล้วยกับแมวขาวเอ๋ย....อือ....อือ

๑๖. เพลงนางแมว (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

๑. นางแมวเอ๋ย นางแมวมาร้องแกล้งแกล้ว นางแมวของฝนขอน้ำมนต์รดแมวข้าบ้าง ขอค่าจ้าง นางแมวเข้ามาเด้อ มาเด้อ ไอ้เผือกเขาดำ ไอ้ดำเขาแห้ว เลี้ยงไว้ทำแอง่ ไกล่ไกล่แตกนามาตกลาปัก ฟ้าผ่ายายเต็ด เถรยี้ดยายชี แก้วผ้าถูฮี ฝนเทลงมา เทลงมา ๆ ๆ ๆ

๒. นางแมวมาร้องแกล้งแกล้ว นางแมวขอฝน ขอน้ำมนต์รดแมวขาที้ แมวข้านี้มีแก้วในตา ไฟไหมเดือนหก ฝนตกเดือนยี่ เปลี่ยนใหม่เดือนหน้า ฝนไม่มีเลย พ่อตาลูกเขยมาเกยหน้าผาก สาวสาวเย็ดยาก ฝนเทลงมา เทลงมา

๓. นางแมวร้องแกล้งแกล้ว นางแมวขอฝน ขอเปิดขอก่ ขอลูกสาวชาวไร่ ขอลูกไก่ขาวนา ขอฟ้าขอฝน น้ำมนต์รดหัวข้าบ้าง ขอเรียกข้าจ้าง ให้นางแมวขาเด้อๆ

๑๗. เพลงขวัญเกิด

นางจิ้น ตะกรุดงาน ผู้ร้อง

ขวัญเกิดเอ๋ย	ลูกขึ้นเกิดช่วยแม่ตำแป้ง
แม่เรียกจนเสียงแห้ง	ช่วยแม่ตำแป้งเกิดขวัญเกิดเอ๋ย

๑๘. เพลงขวัญเกิด (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

ขวัญเกิดเอ๋ย	ลูกขึ้นเกิดช่วยแม่ตำแป้ง
แม่เรียกจนเสียงแห้ง	ช่วยแม่ตำแป้ง
ทำขนมหม้อแกง	เจ้าขวัญเกิดเอ๋ย...เอ๋ย...เอ๋ย

๑๙. เพลงโปงเปง

นางจิ้น ตะกรุดอ่อน ผู้ร้อง

ข้าวแกงนกกกระทา	ไว้ทำไอ้โปงเปง
โปงเปงเอ๋ย	หาบข้าวไปไหน หาบข้าวไปนา
หาบข้าวหลนปลาร้าไว้ทำไอ้โปงเปง	

๒๐. เพลงเจ้าทองสุข

นางอยู่ บุญแจ้ง ผู้ร้อง

ทองสุขของแม่เอ๋ย แม่จะแกงปลาตุกกับเนื้อช้าง แม่จะแกงมันปลาหลายอย่าง (เอ๋ย)
ร้อยชั่งเอ๋ยแม่จะนอน นอนเสียเกิดเอ๋ย เอ๋ย แม่จะทำขวัญให้เอ๋ย สานสุดใจเอ๋ยแม่ จะนอน

๒๑. เพลง ตาต่อมเอ๋ย

นางจันทร์ จะกรุดคง ผู้ร้อง

ตาต่อมเอ๋ย ยกกระท่อมไ้ไปลายนา
 เสือโคร่งมาจ้องกินหมา สมน้ำหน้าตาต่อมเอ๋ย

๒๒. เพลงกาละเกด

นางผัด เพชรหน้าชม ผู้ร้อง

กาละเกดเอ๋ย มากอดท่าแม่ ดำพวยหลายหัวแหวน

๒๓. เพลงการะเกด (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

การะเกดเอ๋ย มาจอดท่าแม่ ดำพวยหลายหัวแหวน สวงนวนลไว้ พวยเรือกระถิ่นเอ๋ย.....

๒๔. เพลงจันทร์เจ้า

นางเอือน งามเลิศ ผู้ร้อง

จันทร์เอ๋ยจันทร์เจ้า ขอข้าวขอแกง ขอแหวนทองแดง ผู้มีน้องข้า
 ขอช้าง ขอม้า ใ้ให้น้องข้าขี่ ขอเก้าอี้ใ้ให้น้องข้านั่ง ขอเตียงตั้งใ้ให้น้องข้านอน ขอละครใ้ให้น้องข้าดู
 ขอยายชูเลี้ยงน้องข้าเถิด ขอยายเกิดเลี้ยงตัวข้าเอง

๒๕. เพลงเย็นเย็น

นางอยู่ บุญแจ้ง ผู้ร้อง

เย็นเย็นเอ๋ย อาบน้ำหนองไหน อาบน้ำหนองกระทุ่ม ปลิงเกาะตาตุ่ม ไอ้เย็นเย็นเอ๋ย

๒๖. เพลงกล่อมเด็ก

นางจิ้น ตะกรุดงาม ผู้ร้อง

ณรน้อยของแม่เอ๋ย แม่จะนอนอยู่ คนดีแม่จะไกว สายสุตใจของแม่เอ๋ย
 กินกล้วยหมดสองหวี ไว้กับพี่สองหน่ย (อ้อ...อ้อ)
 นอนเสียเถิด แม่จะเช็ดใ้ให้นอน โฉมบังอรของแม่เอ๋ย เออ เอ้อ นอนเสียเถิด
 คนดีของแม่จะนอนอยู่เอ๋ย สองมือของแม่จะไกว สายสุตใจของแม่จะนอน
 นอนเสียเถิดคนดีของแม่เอ๋ย ลูกน้อยแม่จะนอน นอนเสียแม่จะไกว สายสุตใจของแม่จะนอน

๒๘. เพลงกล่อมเด็ก (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

๑. นอนเสียนาลูกนาเอย จะกล่อมวันนี้ละม่อม แม่จะไกวมานอน
เอ เอ้ เออ เอื้อ ให้มานอนในอู่ ก็จะนอน อ้อนให้หลับเสียว
เนอ เนอ พ่อเนื้ออ่อน อุ้น เอ เอื้อ อรชรเอย ก็ขอให้ลูกหลับเสียว (ซ้ำ)
จะหนีไกวแม่จำไกวแล้ว พ่อเนื้อหาเมียว ก็เห็นแต่หมอน แม่จะหลับเอย
๒. ลูกเอยของแม่เอย เย็นลงสัณทิต จงมารั้งมาแล้วบินเสียให้มันดังๆ เอย
แม่จะได้ฟังเสียง เช่นยังเย็นแม่จะนอนเอย
๓. บางบ่าวเอยใครเล่า มาทำพุ่มเฝ้าปลูกใครเล่าพุ่ม ลำพู่พุ่มใครเล่าสร้าง
มีดงก็ยอมมีช้าง มีหนทางก็ยอมมีคนเดิน

๒๙. เพลงกล่อมเด็ก (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

เอ้ เอ แม่ขาวเอ๋ย หางยาวขาวนา เข้าลอกหลอกลานแม่ขาว
ลงมากินกล้วย กินกล้วย กินกล้วยสองหวี เอาไว้ให้พี่สองหน่วย เอ้อ เอ๋ย หลัยชะ
ขนมเอย ขนมลูกปุ่นโยนเข้ากอไผ่ ขาวนาใหญ่ กินดอกไม้ บัวบาน
ลูกเขยทำนา อีกาเล่นซู้ อีหนูเล่นเพลง ทอหูกกระซึกเสื่อ มาให้ลูกข้าเล่น
กระเด็นกองกอย ไฟไหม้ต๋อยลูกขึ้นหลังคา แม่กินปลาหมึก ไอ้อันกัดกัน เจ้าของเอย

๓๐. เพลงกล่อมเด็ก

นางเอน ตะกรุดโถม ผู้ร้อง

เออ เอ นอนเสียวเอย นอนชะเอ เออขึ้นตาของยายหนองบัว ฝ่ายหัวแม่มุ้ง – ตกน้ำ บันลุ่มบัน
ถึงแม่หมดเอย แม่หนอ....ตำข้าวเม่า เข้ามาใส่หลังน้อย เจ้า....จ้อย เจ้า....ซับ ตีนตาหลับมาให้ลูกเจ้า
เล่น ลูกเจ้ามีเล่น กระเหยงเล้งกอย ไฟไหม้หมอยลูก ขึ้นหลังคา แม่กินปลา หมากัดกระโปกคน

๓๑. เพลงกล่อมเด็ก (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

เออ....เอื้อ....นอนเสียวเอย....นอนชะเอ....

เออชื่อตาของยายหนองบัว	ฝ่ายหัวแม่บั้งตกน้ำ
บันลุ่มบันถึงแม่หมดเอย	แม่หนอ....ตำข้าวเม่า
เข้ามาใส่หลังน้อยเจ้า...จ้อย...ซัม	
ตีนตาหลับมาให้ลูกเจ้าเล่น	ลูกเจ้าไม่เล่น กระเหยงเก้งกอย
ไฟไหม้หมอยลูกขึ้นหลังคา	แม่กินปลา
หมากัดกระโปกคน	

๓๒. เพลงเด็กเอ๋ยเด็ก

นางสงวน ตะกรุดแก้ว ผู้ร้อง

เด็กเอ๋ยเด็ก ไกลลงดิน ขี้คานนอนดิน ถูกสะพานลอยมา

๓๓. เพลงลมละลวด (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

เอ...เอ...ลมละลวดก็พัดมา อยู่เหมือนยังจอก...เออ...เอ๋ย

ลม ละลวดก็พัดมาอยู่เหมือนแหวน.....

พลัด พ่อหนอพลัดแม่...เออ...เอ๋ย...เลี้ยงเขาไว้.....เอ๋ย...หนอเอาบุญ

ใหญ่หน้ากล้าแข็ง....เออ....เอ๋ย มีเรี่ยวแรงเอ๋ย จะแทนคุณ....

๓๔. เพลงช้างน้อย (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

เอ...เอ...ช้างน้อยของแม่....เออ...เอ๋ย....เคยกินแต่อ้อย...เอ๋ย

ในดงเคยกินแต่ยอดกระเทียมสง...เอ๋ย...เอ๋ย....

เคยกินแต่ยอด เอ๋ย หนอ....แต่รัง.....

เขาจับตัวได้.....เออ....เอ๋ย...เขาส่งเข้าไป....เอ๋ย...อยู่ในวัง.....

ที่นี่จะเจิบเสียงช้าง.....เอ๋ย....เอ๋ย.....

ร้อยช้างของแม่จะนอน

๓๕. เพลงโละหะเห่ (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

เอ...เอ...โละหะเห่ เออ...เอ๋ย...โละหะทีก

ลูกขึ้นแต่ดึก...เอ๋ย...ทำขนมหม้อแกง

ไว้ผัวก็ดำ...เออ....เอ๋ย...แม่ก็แข่งขนมเลยคาหม้อแกง

ลูกน้อย ตาแดงแดง ของแม่จะนอน

๓๖. เจ้าเนื้อละเอียด (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

เอ...เอ...โ้เจ้าเนื้อละเอียด...เออ...เอ๋ย

ช้างเขาเพนียด เจ้าอย่าไป...แดดมันร้อนขวัญอ่อนจะเป็นไข้

เชื้อแม่เกิดหนองวงใจของแม่เอ๋ย.....

๓๗. เพลงเณรน้อย (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

เอ...เอ...เณรน้อยของแม่เอ๋ย...

พ่อจะนอนหนาอุ้หนาคณตี.....แม่จะไกวไ้เณรน้อยของแม่จะนอน....

กินกล้วยหมดสองหวี เอาไว้ให้พี่ซึกสองหน่วย....เออ....เอ๋ย

๓๘. เพลงโนมบังอร (ไม่ปรากฏชื่อผู้ร้อง)

เอ...เอ...นอนเสียเถิด...แม่นอนเถิดให้นอน.....

โนมบังอรของแม่...เออ....เอ๋ย....

นอนเสียเถิดคนดีของแม่จะนอนคู่...เออ...เอ๋ย

สองมือแม่จะไหว....สายสุตใจของแม่จะนอน.....

๓๙. เพลงโยนโยน

คุณสมหวัง ครูเจริญ ผู้ร้อง

เอ เอ เอ เอ...เอ แอ๊ะ เอ เอ เอ...โยน...โยน...โยน ขนลุกโคนโยนขึ้นก่อไผ่เอ๋ย...ข้างงาใหญ่ เก็บดอกไม้บัวบาน...ลูกเขยทามงามเอ๋ย...อีกาเล่นซู้..หนูรักมาเล่นแป้ง...แม่ทองฮุกกระซิบกระซิบ ซื่อตะลึงมาให้ลูเล่นลูกไม่ยอมเล่นกะเด็นพลอยๆ ไฟไหม้ลูกน้อยเอ๋ย..ลูกท่อมหลังคา แมวกินปลาหมากัดสะโปกกัน หมายายอังกัดกันเจ้าของเอง เอ เอ เอ เอ...เอ แอ๊ะ เอ เอ เอ

๔๐. เพลงเรียกขวัญ

ครูปรงศรี กลิ่นเทศ ผู้ร้อง

ขวัญเอ๋ย มาเถิดขวัญ พ่อมา มาเถิดขวัญ แม่มา วันนี้เป็นวันลาภ วันดี แม่จะเอาช้างไปหา เอาพระยาไปรับมาอยู่เรือน เป็นก้อนเซา มาเฝ้าเรือนเป็นแมวลาย มาอยู่เสาเรือนข้างตากฝากเรือน ข้างเข็ญ มานอนฟูกท่อมหน้า มานอนผ้าท่อมตัว อย่าไปเที่ยวเกร็ดเที่ยวเกร อย่าไปเที่ยวเร่ เทียวร่อน อย่าไปนอนคว่ำก้นน้ำลาย อย่าไปนอนหงายก้นน้ำค้าง อย่าเอาพุ่มไม้ต่างเรือน อย่าเอาแสงเดือนต่างใต้ มาเข้าโครงอย่าหลับ มาเข้าคลาบอย่าถอย สิบปียาไปอื่น หมื่นปียาไปไกล มาอยู่ ชุมแม่ ชุมลูก จนถึงไม้เท้ายอดทอง จนถึงกระบองยอดเพชร มาเถิดขวัญพ่อมา มาเถิดขวัญแม่มามาเถิดกู....ขวัญมา

แนวทางการนำไปปฏิบัติใช้

๑. นำองค์ความรู้ เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ เผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม ได้แก่

๑) จัดทำเป็นรูปเล่มองค์ความรู้ สำหรับเผยแพร่ในห้องสมุดสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

๒) มีการเผยแพร่รูปเล่มองค์ความรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบ E – Book ลงในเว็บไซต์ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

๒. นำองค์ความรู้ เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ไปบูรณาการกับการเรียนการสอน รายวิชา IDPR๒๐๒ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ ๒ โดยนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน (มคอ. ๓ หมวดที่ ๕) อยู่ในแผนการสอนสัปดาห์ที่ ๕ การบรรยายหลักการออกแบบภาพกราฟิกบรรจุภัณฑ์

อาหาร โดยการยกตัวอย่างแนวคิดการออกแบบจากองค์ความรู้ เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน อำเภอศรีเทพ และ ฝึกปฏิบัติการออกแบบกราฟิกโดยใช้แนวคิดจากการละเล่นพื้นบ้าน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

๓. การเผยแพร่องค์ความรู้ เรื่อง การละเล่นพื้นบ้าน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในรูปแบบต่าง ๆ ถือเป็นการประชาสัมพันธ์ ทำให้ชุมชนมีโอกาสได้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากผู้ที่ได้ศึกษาองค์ความรู้เรื่องดังกล่าว และเมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจะส่งผลทำให้ชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการลงพื้นที่ ทบทวน ข้อมูลให้ครบถ้วนทุกอำเภอในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้ใช้ศึกษาหาความรู้ สืบต่อจากรุ่นสู่รุ่นต่อไป

บรรณานุกรม

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. **ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม ๖.**

กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๙.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. **วัฒนธรรมไทยกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.**

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์. มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

เฉลิม คัมภีร์ และกิตติพงษ์ นุชนท. **การละเล่นนางควาย : กรณีศึกษาหมู่บ้านนาตะกุด.**

เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๖.

นิตยา บุญสิงห์. **วัฒนธรรมไทย.** กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา, ๒๕๕๔.

บุญชนะ ทองแสน. **ประเพณีพิธีกรรมและนิทานปรัมปรา : สิ่งสะท้อนถึงระบบความเชื่อในปัจจุบันของ**

ชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๒๗.

ประจวบ เอี่ยมผู้ช่วย. **ศิลปกรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๒.

ประชิด สกุนะพัฒน์. **วัฒนธรรมพื้นบ้านและประเพณีไทย.** กรุงเทพฯ : ภูมิปัญญา, ๒๕๔๖.

ประชิด สกุนะพัฒน์. **ศาสนาพิธี.** กรุงเทพฯ: แสงดาว, ๒๕๔๘.

พร อรัญเวทย์. **การฝึกอบรมสมุนไพรรักษาสุขภาพประจำครอบครัว.**

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๐.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕.**

กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๘.

วสันต์ ตะกุดแก้ว และกวีนิธิดา จันทะ. **การศึกษารวบรวมบทเพลงกล่อมเด็กของหมู่บ้านนาตะกุด.**

เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๖.

สุพัตรา สุภาพ. **สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัวยุคใหม่ ประเพณี.**

กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓.

สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์. **ประเพณี และวัฒนธรรมไทย.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๘.

อมรา กล้าเจริญ. **เพลงและการละเล่นพื้นบ้าน.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๓.

บุคคลอ้างอิง

จำรัส ปานเงิน. (๒๕๖๐). อายุ ๖๐ ปี บ้านเลขที่ ๖๑/๑ หมู่ ๑ ตำบลนาตะกุด อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์.

สัมภาษณ์, ๑๒ มกราคม.

ถวัลย์ สีด้วง. (๒๕๖๐). อายุ ๖๙ ปี บ้านเลขที่ ๑๓ หมู่ ๑๓ บ้านปึงนาจาน ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัด

เพชรบูรณ์. สัมภาษณ์, ๒๒ มีนาคม.

ถั่วตัด บุญสะอาด. (๒๕๖๐). อายุ ๗๙ ปี บ้านเลขที่ ๕๒ หมู่ ๑ บ้านนาตะกุด ตำบลศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์.

สัมภาษณ์, ๒๒ มีนาคม.

ทองปาน วงศ์ชัยยา. (๒๕๖๐). อายุ ๔๒ ปี บ้านเลขที่ ๙ หมู่ ๑๒ ตำบลนาสนุ่น อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์.

สัมภาษณ์, ๒๒ มีนาคม.

ปรุงศรี กลิ่นเทศ. (๒๕๖๐). อายุ ๗๙ ปี บ้านเลขที่ ๒๑๒ หมู่ ๒ บ้านนาตะกุด ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ

จังหวัดเพชรบูรณ์. สัมภาษณ์, ๑๘ พฤษภาคม.

เลาะ กลิ่นเทศ. (๒๕๖๐). อายุ ๘๓ ปี บ้านเลขที่ ๒๑๒ หมู่ ๒ บ้านนาตะกุด ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ

จังหวัดเพชรบูรณ์. สัมภาษณ์, ๑๘ พฤษภาคม.

สมหวัด คุรุเจริญ. (๒๕๖๐). อายุ ๖๕ ปี บ้านเลขที่ ๙๗/๑ หมู่ ๒ บ้านนาตะกุด ตำบลศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์.

สัมภาษณ์, ๒๒ มีนาคม.

เสมียน ตะกุดราช. (๒๕๖๐). อายุ ๗๗ ปี บ้านเลขที่ ๙๘/๑ หมู่ ๘ ตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์.

สัมภาษณ์, ๑๘ พฤษภาคม.

ภาคผนวก

รายละเอียดรายวิชา (มคอ. ๓) ที่ใช้ประกอบการ

รายละเอียดของรายวิชา

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
คณะ/ภาควิชา	คณะเทคโนโลยีการเกษตร สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

หมวดที่ 1 ข้อมูลโดยทั่วไป

1. รหัสและชื่อรายวิชา	IDPR202 ออกแบบบรรจุภัณฑ์ 2 (Package Design)
2. จำนวนหน่วยกิต	3 หน่วยกิต 3(2-2-5)
3. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา	3.1 หลักสูตร เทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 3.2 ประเภทรายวิชา วิชาเอกบังคับ
4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน	4.1 อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา ผศ.ขุนแผน ตุ่มทองคำ 4.2 อาจารย์ผู้สอน ผศ.ขุนแผน ตุ่มทองคำ
5. ภาคการศึกษา/ชั้นปีที่เรียน	ระดับปริญญาตรี
6. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisites) (ถ้ามี)	IDPR201 ออกแบบบรรจุภัณฑ์ 1 (Package Design I)
7. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี)	ไม่มี
8. สถานที่เรียน	อาคารกลุ่มเทคโนโลยีอุตสาหกรรม 3 (TE3) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
9. วันที่จัดทำรายละเอียดของรายวิชา หรือวันที่มีการปรับปรุงครั้งล่าสุด	วันที่

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา 1.1 เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์อาหาร 1.2 เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับประเภท รูปแบบ ของบรรจุภัณฑ์อาหารชนิดต่างๆ 1.3 เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับวัสดุหลักที่สามารถนำมาออกแบบใช้ทำบรรจุภัณฑ์อาหารได้ 1.4 เพื่อให้ นักศึกษาสามารถปฏิบัติการออกแบบบรรจุภัณฑ์อาหารกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในท้องถิ่นและอุตสาหกรรมได้ 1.5 เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์การนำวัสดุมาใช้ใช้ทำบรรจุภัณฑ์และฝึกปฏิบัติการทำหุ่นจำลองเท่าจริง
2. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา มีการปรับปรุงเนื้อหาเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัสดุหลักที่สามารถนำมาออกแบบใช้ทำบรรจุภัณฑ์อาหารรวมถึงเทคโนโลยีการบรรจุ

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

3.1 คำอธิบายรายวิชา ศึกษาประเภท รูปแบบ ของบรรจุภัณฑ์อาหารชนิดต่างๆ หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์อาหาร วัสดุหลักที่ใช้ผลิตบรรจุภัณฑ์อาหาร ปฏิบัติการออกแบบบรรจุภัณฑ์อาหารกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนในท้องถิ่นและอุตสาหกรรม พร้อมทั้งสร้างหุ่นจำลองเท่าจริง			
3.2 จำนวนชั่วโมงที่ใช้/ภาคการศึกษา			
บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
30 ชั่วโมง (2 ชั่วโมง x 15 สัปดาห์)	ไม่มี	30 ชั่วโมง (2 ชั่วโมง x 15 สัปดาห์)	75 ชั่วโมง (5 ชั่วโมง x 15 สัปดาห์)
3.3 จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล 3 ชั่วโมง/คน/สัปดาห์			

หมวดที่ 4 การพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา

1. คุณธรรม จริยธรรม
1.1 ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม 1) มีวินัย ตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 2) มีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตาม สามารถทำงานเป็นทีมและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งและลำดับความสำคัญ 3) เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรและสังคม รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ 4) มีจรรยาบรรณทางวิชาการหรือวิชาชีพในฐานะนักออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
1.2 กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม กำหนดให้มีวัฒนธรรมองค์กร เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักศึกษามีระเบียบวินัย โดยเน้นการเข้าชั้นเรียนให้ตรงเวลา ตลอดจนการแต่งกายที่เป็นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัย นักศึกษาต้องมีความรับผิดชอบโดยในการทำงานกลุ่มนั้นต้องฝึกให้รู้หน้าที่ของการเป็นผู้นำกลุ่มและการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีความซื่อสัตย์โดยต้องไม่กระทำการทุจริตในการสอบ เป็นต้น นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนทุกคนต้องสอดแทรกเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในการสอนทุกรายวิชา รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เช่น การยกย่องนักศึกษาที่ทำความดี ทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เสียสละ เป็นต้น
1.3 กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม 1) ประเมินจากการตรงเวลาของนักศึกษาในการเข้าชั้นเรียน การส่งงานตามกำหนดระยะเวลาที่มอบหมาย และการร่วมกิจกรรม 2) ประเมินจากการมีวินัยและพร้อมเพรียงของนักศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร 3) ประเมินจากความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
2. ความรู้
2.1 ผลการเรียนรู้ด้านความรู้ 1) มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหาสาขาวิชาออกแบบ

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เพื่อให้เล็งเห็นการเปลี่ยนแปลง และเข้าใจผลกระทบของเทคโนโลยีใหม่ ๆ

2) สามารถเข้าใจ อธิบาย และวิเคราะห์ปัญหาความต้องการผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม รวมทั้งประยุกต์ความรู้ การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหา

3) สามารถศึกษารวบรวมสังเคราะห์และสรุปประเด็นปัญหาและความต้องการ

4) มีประสบการณ์ในการพัฒนาหรือการประยุกต์ความรู้ในการแก้ปัญหาทางด้านออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กับความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การทดสอบมาตรฐานนี้สามารถทำได้โดยการทดสอบจากข้อสอบของแต่ละวิชาและประมวลการสอบโดยภาพรวมก่อนสำเร็จการศึกษา

2.2 กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านความรู้

ใช้การเรียนการสอนในหลากหลายรูปแบบ โดยเน้นหลักการทางทฤษฎี และประยุกต์ทางปฏิบัติในสภาพแวดล้อมจริง โดยทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทั้งนี้ให้เป็นไปตามลักษณะของรายวิชาตลอดจนเนื้อหาสาระของรายวิชานั้น ๆ

นอกจากนี้ควรจัดให้มีการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงโดยการศึกษาดูงานหรือเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ตรงมาเป็นวิทยากรพิเศษเฉพาะเรื่อง ตลอดจนการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ

2.3 กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้

ประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปฏิบัติของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ คือ

- 1) การทดสอบย่อย
- 2) การสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน
- 3) ประเมินจากรายงานที่นักศึกษาจัดทำ
- 4) ประเมินจากการนำเสนอรายงานในชั้นเรียน
- 5) ประเมินจากรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพและสหกิจศึกษา

3. ทักษะทางปัญญา

3.1 ผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา

- 1) สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอย่างเป็นระบบ และสร้างสรรค์
 - 2) สามารถออกแบบ เขียนแบบ สร้างต้นแบบและประเมินงานทางด้านออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้
 - 3) มีความชำนาญทางด้านออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
 - 4) สามารถประยุกต์ความรู้และทักษะกับการแก้ไขปัญหาทางออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้อย่างเหมาะสม
- การวัดมาตรฐานในข้อนี้สามารถทำได้โดยการออกข้อสอบที่ให้นักศึกษาแก้ปัญหา อธิบายแนวคิดของการแก้ปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาโดยการประยุกต์ความรู้ที่เรียนมา

3.2 กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาทักษะทางปัญญา

1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการคิดเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ใคร่ครวญด้วยเหตุผล และมีวิจารณ์ญาณ เช่น อภิปรายกลุ่ม ฝึกแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม เป็นต้น 2) จัดการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง เช่น ฝึกปฏิบัติด้วยการออกแบบจากความต้องการของผู้ประกอบการจริง นอกสถานที่ เพื่อฝึกสังเกต สัมภาษณ์ พูดคุยกับผู้ประกอบการแล้วสรุปเป็นสาระความรู้ แนวคิด รูปแบบ
3.3 กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา 1) ประเมินจากงานออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ที่ตอบสนองต่อปัญหาและการนำเสนอในชั้นเรียน ทั้งรายบุคคลและกลุ่ม 2) ความก้าวหน้าในงานที่ได้รับมอบหมาย Sketch Design, Product Design
4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
4.1 ผลการเรียนรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 1) สามารถให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่การแก้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ ในกลุ่มทั้งในบทบาทของผู้นำ หรือในบทบาทของผู้ร่วมทีมทำงาน 2) มีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเองและรับผิดชอบงานในกลุ่ม 3) สามารถเป็นผู้ริเริ่มแสดงประเด็นในการแก้ไขสถานการณ์ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม พร้อมทั้งแสดงจุดยืนอย่างพอเหมาะทั้งของตนเองและของกลุ่ม คุณสมบัติต่างๆ นี้สามารถวัดร่วมกับคุณสมบัติในข้อ (1), (2) ได้ในระหว่างการทำกิจกรรมร่วมกัน
4.2 กลยุทธ์การสอนที่สร้างทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 1) สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และวัฒนธรรมองค์กรที่ไปปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี 2) มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย 3) มีภาวะผู้นำ
4.3 กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 1) สังเกตการณ์ร่วมกิจกรรมกลุ่มของผู้เรียน 2) ประเมินการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ความรับผิดชอบของนักศึกษาจากงานที่ได้รับมอบหมาย 3) ให้นักศึกษาประเมินสมาชิกในกลุ่ม ทั้งด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
5.1 ผลการเรียนรู้ด้านทักษะและการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 1) สามารถสืบค้น ตีความ และประเมิน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแก้ไขปัญหาในการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอย่างสร้างสรรค์ 2) สามารถคัดกรองข้อมูลทางคณิตศาสตร์ และสถิติเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้า สรุปปัญหา และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ

3) พัฒนาทักษะด้านการสื่อสารทั้งการฟัง การพูด การเขียน การอ่านและตีความ โดยจัดทำเป็นรายงาน และนำเสนอในชั้นเรียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ											
5.2 กลยุทธ์การสอนที่สร้างทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยการจัดประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ พร้อมกับการนำเสนอด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสืบค้นข้อมูลด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมและได้ข้อมูลที่ทันสมัย ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ											
5.3 กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี 1) ประเมินจากเทคนิคการนำเสนอโดยใช้ทฤษฎี การเลือกใช้เครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือคณิตศาสตร์และสถิติ ที่เกี่ยวข้อง 2) ประเมินจากความสามารถในการอธิบาย ถึงข้อจำกัด เหตุผลในการเลือกใช้เครื่องมือต่าง ๆ การอภิปรายกรณีศึกษาต่าง ๆ ที่มีการนำเสนอต่อชั้นเรียน											
วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 1. การวัดผล <table> <tr> <td>งานออกแบบที่ได้รับ</td><td>40 %</td></tr> <tr> <td>สอบกลางภาค</td><td>10 %</td></tr> <tr> <td>จิตพิสัย</td><td>20 %</td></tr> <tr> <td>สอบปลายภาค</td><td>30 %</td></tr> <tr> <td>รวม</td><td>100 %</td></tr> </table>		งานออกแบบที่ได้รับ	40 %	สอบกลางภาค	10 %	จิตพิสัย	20 %	สอบปลายภาค	30 %	รวม	100 %
งานออกแบบที่ได้รับ	40 %										
สอบกลางภาค	10 %										
จิตพิสัย	20 %										
สอบปลายภาค	30 %										
รวม	100 %										
2. การประเมินผลการเรียน การตัดสินผลการเรียนโดยวิธี อิงเกณฑ์ <table> <tr> <td>คะแนนระหว่าง 80-100</td><td>ได้ระดับ A</td></tr> <tr> <td>คะแนนระหว่าง 75 -79</td><td>ได้ระดับ B+</td></tr> </table>		คะแนนระหว่าง 80-100	ได้ระดับ A	คะแนนระหว่าง 75 -79	ได้ระดับ B+						
คะแนนระหว่าง 80-100	ได้ระดับ A										
คะแนนระหว่าง 75 -79	ได้ระดับ B+										

คะแนนระหว่าง 70 -74	ได้ระดับ B
คะแนนระหว่าง 65 -69	ได้ระดับ C+
คะแนนระหว่าง 60 -64	ได้ระดับ C
คะแนนระหว่าง 55 -59	ได้ระดับ D+
คะแนนระหว่าง 50 -54	ได้ระดับ D
คะแนนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 49	ได้เกรด E (0)

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
1	บรรยาย - ข้อตกลงในการเรียน และมอบหมายงาน - ความหมายของบรรจุภัณฑ์ ปฏิบัติการ - แนะนำข้อกำหนดในการใช้ห้องปฏิบัติการ	2-2	- บรรยายโดยใช้ Power point ประกอบการ ชักถาม - ศึกษาเอกสารประกอบการเรียน - แนะนำข้อกำหนดในการใช้ห้องปฏิบัติการ	นายขุนแผน ตุ้มทองคำ
2	บรรยาย - หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์อาหาร - รูปแบบบรรจุภัณฑ์อาหาร ปฏิบัติการ - ออกแบบ Sketch Design	2-2	- บรรยาย อธิบาย - นักศึกษาวิเคราะห์รูปแบบรูปแบบบรรจุภัณฑ์อาหาร - นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม - ฝึกปฏิบัติการออกแบบ Sketch Design	นายขุนแผน ตุ้มทองคำ
3	บรรยายหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์อาหาร - โครงสร้างบรรจุภัณฑ์อาหาร ปฏิบัติการ - ออกแบบ Sketch Design	2-2	- บรรยาย - นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม - ฝึกปฏิบัติการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์อาหาร	นายขุนแผน ตุ้มทองคำ
4	บรรยายหลักการออกแบบภาพกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์อาหาร - ภาพประกอบ ปฏิบัติการ - ออกแบบ Sketch Design ภาพประกอบ	2-2	- บรรยาย อธิบาย - ยกตัวอย่าง โดยใช้ Power point - นักศึกษาปฏิบัติการออกแบบและเขียนแบบภาพประกอบ	นายขุนแผน ตุ้มทองคำ
5	บรรยายหลักการออกแบบภาพกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์อาหาร - ส่วนประกอบรายละเอียด - แนวคิดการออกแบบจากการเล่นพื้นบ้าน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ปฏิบัติการ - ออกแบบกราฟิกแนวคิดจากการเล่นพื้นบ้าน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ - สร้างหุ่นจำลองด้วยวัสดุกระดาษลูกฟูก	2-2	- บรรยาย อธิบาย - ยกตัวอย่าง โดยใช้ Power point - ปฏิบัติการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Sketch Design) - นักศึกษา ปฏิบัติงานในห้องและนอกเวลาเรียน	นายขุนแผน ตุ้มทองคำ

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
6	บรรยายกฎหมายเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ ปฏิบัติการ - ออกแบบ Sketch Design	2-2	- บรรยาย อธิบาย - ยกตัวอย่าง โดยใช้ Power point - ปฏิบัติการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Sketch Design) - นักศึกษา ปฏิบัติงานในห้องและ นอกเวลาเรียน	นายขุนแผน ตุ้มทองคำ
7	บรรยายวัสดุหลักที่ใช้ผลิตบรรจุภัณฑ์อาหาร - กระดาษชนิดต่างๆ - หลักการสร้างหุ่นจำลอง ปฏิบัติการ - เขียนแบบ - ออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Sketch Design) - ทำหุ่นจำลอง	2-2	- บรรยาย อธิบาย - ยกตัวอย่าง โดยใช้ Power point - ปฏิบัติการออกแบบบรรจุภัณฑ์ อาหาร (Sketch Design) - ทำหุ่นจำลอง 1/1 - นักศึกษา ปฏิบัติงานในห้องและ นอกเวลาเรียน	นายขุนแผน ตุ้มทองคำ
8	สอบกลางภาค			
9	บรรยายวัสดุหลักที่ใช้ผลิตบรรจุภัณฑ์อาหาร - กระดาษแข็งชนิดต่างๆ - ทำหุ่นจำลอง ปฏิบัติการ - เขียนแบบ - ปฏิบัติการออกแบบบรรจุภัณฑ์	2-2	- บรรยาย อธิบาย - ปฏิบัติการออกแบบบรรจุภัณฑ์ อาหาร (Sketch Design) - ทำหุ่นจำลอง 1/1 - นักศึกษา ปฏิบัติงานในห้องและ นอกเวลาเรียน	นายขุนแผน ตุ้มทองคำ
10-11	บรรยายวัสดุหลักที่ใช้ผลิตบรรจุภัณฑ์ - ฟิล์มชนิดต่างๆ ปฏิบัติการ - เขียนแบบ - ทำการออกแบบ Sketch Design - ทำหุ่นจำลอง 1/1		- บรรยาย อธิบาย สาธิตการ ออกแบบฟิล์มชนิดต่างๆ - ทำการออกแบบ Sketch Design - ทำหุ่นจำลอง 1/1	

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
12	บรรยายออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน - ที่ใช้กระดาษแข็งและกระดาษลูกฟูก - การวางแบบ (Pattern) และกราฟิก ปฏิบัติการ - เขียนแบบ - ทำการออกแบบ Sketch Design - สร้างหุ่นจำลองด้วยวัสดุกระดาษลูกฟูก	2-2	- บรรยาย อธิบาย สาธิตการ - ปฏิบัติการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Sketch Design) - ทำหุ่นจำลอง 1/1 - นักศึกษา ปฏิบัติงานในห้องและนอกเวลาเรียน	นายขุนแผน ดุ่มทองคำ
13	บรรยายการวิเคราะห์การนำวัสดุ - ใช้ทำบรรจุภัณฑ์และฝึกปฏิบัติการทำหุ่นจำลองเท่าจริง ปฏิบัติการ - เขียนแบบ - ฝึกปฏิบัติการทำหุ่นจำลองเท่าจริง	2-2	- บรรยาย อธิบาย - ปฏิบัติการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Sketch Design) - ทำหุ่นจำลอง 1/1 - นักศึกษา ปฏิบัติงานในห้องและนอกเวลาเรียน	นายขุนแผน ดุ่มทองคำ
14	บรรยายโครงการออกแบบบรรจุภัณฑ์อาหาร - โครงการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ปฏิบัติการ - เขียนโครงการออกแบบบรรจุภัณฑ์	2-2	- บรรยาย อธิบาย - ปฏิบัติการเขียนโครงการออกแบบบรรจุภัณฑ์ - นักศึกษา ปฏิบัติงานในห้องและนอกเวลาเรียน	นายขุนแผน ดุ่มทองคำ
15	สรุปผลการสอน	4	สรุปผลการสอน ทำการประเมินผลงานนักศึกษาทั้งหมดที่ได้ศึกษามา และตอบคำถามเกี่ยวกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ทั้งงานปฏิบัติและทฤษฎี	นายขุนแผน ดุ่มทองคำ
16	สอบปลายภาค		สอบ	

2. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

กิจกรรม ที่	ผลการ เรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ ประเมิน	สัดส่วนของการ ประเมินผล
1	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	1) ประเมินจากพฤติกรรมของผู้เรียน เช่น การเข้าชั้นตรงเวลา ส่งงานตรงเวลาและครบถ้วน การร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนอย่าง ผู้มีความรับผิดชอบ เป็นต้น 2) การตรวจสอบการมีวินัยต่อ การเรียน การตรงต่อเวลาในการ เข้าชั้นเรียนและการส่งรายงาน3) ประเมินการรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น โดยนักศึกษาอื่นๆ ใน รายวิชา 4) นักศึกษาประเมินตนเอง	ทุกสัปดาห์	ร้อยละ 10
2	ด้านความรู้	1) ประเมินด้วยการสอบย่อย	- การทดสอบ	ร้อยละ60

กิจกรรม ที่	ผลการ เรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ ประเมิน	สัดส่วนของการ ประเมินผล
		สอบกลางภาคการศึกษาและสอบปลายภาคการศึกษา 2) ประเมินจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของรายวิชาที่เรียนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน 3) ประเมินจากชิ้นงานที่ผู้เรียนสร้างสรรค์แล้วนำเสนอผู้สอนทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล	ย่อย - การสอบกลางภาคสัปดาห์ที่ 7 - การสอบปลายภาคสัปดาห์ที่ 16	
3	ด้านทักษะทางปัญญา	1) ประเมินจากงานออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ที่ตอบสนองต่อปัญหาและการนำเสนอในชั้นเรียน ทั้งรายบุคคลและกลุ่ม 2) ความก้าวหน้าในงานที่ได้รับมอบหมาย 3) Sketch Design, Product Design	ทุกสัปดาห์	ร้อยละ 10
4	ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	1) สังเกตการณ์ร่วมกิจกรรมกลุ่มของผู้เรียน 2) ประเมินการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ความรับผิดชอบของนักศึกษาจากงานที่ได้รับมอบหมาย 3) ให้นักศึกษาประเมินสมาชิกในกลุ่ม ทั้งด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	ทุกสัปดาห์	ร้อยละ 10

กิจกรรม ที่	ผลการ เรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ ประเมิน	สัดส่วนของการ ประเมินผล
5	ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี	1) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สะท้อนความรู้ความคิด ความเข้าใจผ่านสื่อเทคโนโลยีแบบต่าง ๆ 2) สังเกตพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในระหว่างร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ในชั้นเรียน หรือขณะร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น	ทุกสัปดาห์	ร้อยละ 10

หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำราและเอกสารหลัก

ชัยรัตน์ อัสวาทกุล. 2548. ออกแบบให้โดนใจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :วิฑอินบุคส์

ชัยศักดิ์ เชื้อชาวนา.รวมเทคนิคการออกแบบบรรจุภัณฑ์.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ช.รุ่งเรืองอินเตอร์ปรีนทร์, 2545

นนทกรณ์ แจกัณ.การศึกษาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ขนมจีนอบแห้ง.วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีผลิตภัณ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง , 2548 นิรัช สุดสังข์ . การวิจัย การออกแบบผลิตภัณ์อุตสาหกรรม.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.2548 ประชิด ทิณบุตร. การออกแบบกราฟิก .กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์, 2530 ประชิด ทิณบุตร. การออกแบบบรรจุภัณ์. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์, 2531 ปุ่น คงเจริญเกียรติ และสมพร คงเจริญเกียรติ. บรรจุภัณ์อาหาร. กรุงเทพฯ: แพคเมทส์, 2541 พรเทพ เลิศเทวศิริ.Desing Education 1 รวมบทความและรายงานการวิจัยศาสตร์แห่งการออกแบบ.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545 สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย .คู่มือการใช้กระดาษเพื่อการหีบห่อ.กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัด, 2545 สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. โครงการพัฒนาบรรจุภัณ์ผลิตภัณ์เป้าหมายทั่วภูมิภาค .กรุงเทพฯ: หจก.ปากกอกบลิ้ง, 2547
1. เอกสารและข้อมูลสำคัญ -
2. เอกสารและข้อมูลแนะนำ -

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

ให้นักศึกษาทุกคนประเมินประสิทธิผลของรายวิชา ซึ่งรวมถึง วิธีการสอน การจัดกิจกรรมในและนอกห้องเรียน สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่ได้รับและเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงรายวิชาด้วยการประเมินการจัดการเรียนการสอนประจำภาคเรียน และการประเมินผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย

2. กลยุทธ์การประเมินการสอน

ทำการการประเมินการสอน โดยคณะกรรมการประเมินการสอนที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจากการสังเกตการสอน และทำการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษา

3. การปรับปรุงการสอน

3.1 หลักสูตรกำหนดให้อาจารย์ผู้สอนทบทวนและปรับปรุงกลยุทธ์และวิธีการสอนจากผลการประเมิน

ประสิทธิผลของรายวิชา แล้วจัดทำรายงานรายวิชาตามรายละเอียดที่ สกอ.กำหนดทุกภาคการศึกษาภาควิชา

3.2 กำหนดให้อาจารย์ผู้สอนเข้ารับการฝึกอบรมกลยุทธ์การสอน/การวิจัยในชั้นเรียน และมอบหมายให้อาจารย์ผู้สอนรายวิชาที่มีปัญหา ทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 รายวิชา

3.3 มีการประชุมอาจารย์ผู้สอนของหลักสูตรเพื่อหารือปัญหาการเรียนรู้ของนักศึกษาและหาแนวทางแก้ไข

4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

หลักสูตรมีคณะกรรมการประเมินการสอนทำหน้าที่ทบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชาโดยการสุ่มประเมินข้อสอบและความเหมาะสมของการให้คะแนน ทั้งคะแนนดิบและระดับคะแนนของรายวิชา ภายในรอบเวลาของหลักสูตร

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

หลักสูตรมีระบบการทบทวนประสิทธิผลของรายวิชา โดยพิจารณาจาก

- ผลการประเมินการสอนโดยนักศึกษา
- ผลการประเมินโดยคณะกรรมการประเมินการสอนของหลักสูตร
- การรายงานรายวิชาโดยอาจารย์ผู้สอน

ภายหลังการทบทวนประสิทธิผลของรายวิชา อาจารย์ผู้สอนรับผิดชอบในการทบทวนเนื้อหาที่สอนและกลยุทธ์การสอนที่ใช้ และนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาในรายงานผลการดำเนินงานของรายวิชาเสนอต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตร เพื่อพิจารณาให้ความคิดเห็นและสรุปวางแผนพัฒนาปรับปรุงสำหรับใช้ในปีการศึกษาถัดไป

แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping)

● ความรับผิดชอบหลัก

○ ความรับผิดชอบรอง

รายวิชา	1. คุณธรรม จริยธรรม				2. ความรู้				3. ทักษะทางปัญญา				4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ			5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ		
หมวดวิชาเฉพาะ (วิชาแกน)	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	1	2	3
IDPR202 ออกแบบบรรจุภัณฑ์ 2	●	○	○	●	●	○	●	●	●	●	○	●	○	○	○	○	○	○

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขุนแผน ตุ่มทองคำ)

วันที่.....

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์